

Sporten op school moet kunnen

Voorzitter	André van Schie
Tijd	19.30–20.30 uur
Zaal	Trouwzaal
Soort Bijeenkomst:	Schriftelijke vragen 2014 nr. 117 over Sporten op school moet kunnen
Werkvorm bijeenkomst	Regulier
Geagendeerd door:	Maarten van Ooijen (ChristenUnie) en Steven de Vries (GroenLinks))
Doel van de bijeenkomst	De raad wil met betrokkenen van gedachte wisselen over dit onderwerp.
Betrokken ambtenaren/Presentatoren	Wim Bisseling, Onderwijs: presentatie
Meepraters	Paul Bossenbroek, OBS Tuindorp Jon van Zoelen, KSU
Portefeuillehouder(s)	wethouder Kreijkamp
Aanwezige griffiemedewerker(s)	Ine Arets
Programma	• Presentatie door Wim Besseling • Meepraters aan het woord • Vragen raadsleden
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie Mens en Samenleving op dinsdagavond 17 februari 2015.

Onderwerp en doel van de bijeenkomst

Gymnastieklocaties liggen soms ver van scholen af. De reisafstand gaat af van het sporten. De raad stelde schriftelijke vragen over dit onderwerp. Van betrokken schoolbesturen verneemt de raad graag mogelijke oplossingen.

Motivatie Maarten van Ooijen (ChristenUnie) en Steven de Vries (GroenLinks)

De fracties van de ChristenUnie en GroenLinks hebben de afgelopen maanden van verschillende schoolbesturen signalen ontvangen over problemen aangaande hun gymnastiekaccommodaties. Vanwege grote loopafstanden naar de accommodaties gaat er volgens de scholen veel tijd verloren en komt soms zelfs de veiligheid van de leerlingen in het gedrang. Op diverse scholen krijgen leerlingen slechts 60–70 minuten per week bewegingsonderwijs. Deze signalen zijn in strijd met de beantwoording van SV 117, waarin het college stelt dat 'het aantal sportaccommodaties in Utrecht voor hun genormeerde klokuren goed aansluiten bij de behoefte aan bewegingsonderwijs van zowel het primair als voortgezet onderwijs.' Graag gaan de ChristenUnie en GroenLinks met de verschillende betrokken partijen in gesprek om samen te zoeken naar oplossingen voor het bewegingsonderwijs.

Raadsinformatieavond 10 februari 2015

BIJDRAGEN

Paul Bossenbroek, OBS Tuindorp

Hierbij verzoeken wij de gemeente Utrecht wederom dringend om met spoed te zorgen voor meer gymzaalcapaciteit voor het gebruik door onze basisscholen in Tuindorp.

In de brandbrief van 28 april 2010 is er een dringend beroep gedaan op de gemeente om voor het tekort aan gymzaalcapaciteit een oplossing te vinden.

Tot op heden is dat nog niet gebeurd.

Kinderen in Nederland hebben recht op minimaal 90 minuten gymtijd per schoolweek.

De kinderen van de drie scholen in Tuindorp krijgen 60/70 minuten per week gymles.

Dat betekent dat onze kinderen minimaal 20 tot 30 minuten per week te weinig bewegen.

Voor OBS Tuindorp betekent dit zelfs dat zij hun certificaat "sport actieve school" (onderdeel van NOC/NSF) kwijt zijn geraakt omdat de kinderen te weinig uren bewegingsonderwijs krijgen.

Onze staatssecretaris heeft vorig jaar aangegeven dat de kinderen in het basisonderwijs 3u per week bewegingsonderwijs zouden moeten kunnen krijgen. Iedereen onderkent het belang van regelmatig sporten/bewegen. Dat komt het leerproces ten goede.

Gezien de kerndoelen voor bewegingsonderwijs die de kinderen moeten kunnen bereiken in hun schoolloopbaan, is de huidige gymtijd dan ook nog steeds absoluut te kort!!

In de afgelopen jaren hebben directies en medezeggenschapsraden van de drie scholen in verschillende brieven aan de wethouder te kennen gegeven zich ernstige zorgen te maken over de beperkte gymzaalcapaciteit in de wijk. Toen werd onder andere beloofd dat de gemeente zou gaan kijken naar mogelijkheden bij de sportzaal van het Gerrit Rietveldcollege. Inmiddels de is verbouwing van dit college afgerond.

Wij doen dan ook een dringend beroep op u om nu daadwerkelijk actie te ondernemen ten einde het tekort aan gymzaalcapaciteit in Tuindorp op te lossen, zodat wij de minimale voorgeschreven hoeveelheid gymtijd in ons onderwijs kunnen waarborgen.

We hopen dan ook op de volledige medewerking van de gemeente Utrecht.

Wij zijn als directeur/schoolleider van de drie scholen uiteraard bereid tot gesprek.

Met vriendelijke groeten,

Ralph Borhart, schoolleider Paulusschool

Wijbrand Keuning, directeur basisschool De Regenboog

Paul Bossenbroek, directeur OBS Tuindorp

Jon van Zoelen, KSU

Bij elke basisschool een gymnastieklokaal.

Het is goed om ambities duidelijk neer te zetten.

Vanuit de politiek en vanuit de maatschappij

komen regelmatig 'opdrachten' richting het basisonderwijs. Van signalering van potentiële jihadstrijders of sympathisanten daarmee; tot aandacht en toeleiding naar culturele vorming tot en met onderwijs en opvoeding(staken) zoals gezond eten en drinken, oog voor duurzaamheid etc. Rondom het gezond leven; en voldoende bewegen ziet de Katholieke Scholenstichting Utrecht wel een opdracht.

In onze huidige maatschappij; in onze stadse omgeving; is er minder mogelijkheid tot bewegen vanwege het (gevoelde) (on)veiligheid, het toenemende verkeer, de beperkte buitenruimte, de gerichtheid van kinderen op beeldschermen.

Maar nadrukkelijk ziet de KSU bewegen ook als een belangrijk doel voor het onderwijs, ook voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen (sportief gedrag, samenspel), als toeleiding naar

Raadsinformatieavond 10 februari 2015

vrijtijdsbesteding/sportverenigingen, om maatschappelijke problemen te voorkomen als obesitas en hangjongeren.

In het basisonderwijs is beweging met name in beeld in het speellokaal voor de kinderen van 4 en 5 jaar, en vanaf 6 jaar en ouder is er minstens 2 x 45 minuten gymnastiekonderwijs per week. Ook de buitenspeelplaats van scholen is van belang voor het bewegen van kinderen. Die buitenruimte moet dat toch vooral mogelijk maken.

De gemeente Utrecht is verantwoordelijk voor realisatie van de schoolgebouwen; waaronder ook de speelplaatsen; en de gemeente is verantwoordelijk voor realisatie, exploitatie en beheer van de gymnastieklokalen.

Er is per 1 januari 2015 wel sprake van een doordecentralisatie onderhoud van gemeente naar rijk voor de 'gewone' schoolgebouwen, maar voor de gymnastieklokalen is dit nog de verantwoording van de gemeente.

Deze verantwoording is in een 'minimum' eis vastgelegd in de verordening huisvesting.

Alle kinderen van 4-5 jaar krijgen bewegingsonderwijs in het speellokaal, een speellokaal is bij elke school aanwezig. Alle kinderen van 6-12/13 jaar krijgen 2 x 45 minuten bewegingsonderwijs. De gemeente moet zorgen voor voldoende capaciteit.

Over de afstand tussen een schoolgebouw en een gymnastieklokaal zijn maximale afstanden in de verordening opgenomen.

Ook de grootte van buitenspeelruimte is als een minimum in de huisvestingsverordening opgenomen.

Daar is een minimum eis van 3 m² per lln, maar een maximum van 600 m² per school.

Deze getallen uit de verordening geven een richtlijn, een minimale eis, maar er spreekt geen ambitieniveau uit.

Dus is de inzet van de gemeente hard nodig ! En wil de KSU zijn ambitie uitspreken en de gemeente Utrecht vragen ook een ambitie neer te zetten.

Indien elke school een gymnastieklokaal zou bezitten/ bij het gebouw zou hebben zou dit voor alle groepen bewegingsonderwijs beter mogelijk maken; ook zonder veel (onderwijs)tijdverlies.

Omdat niet alle scholen de beschikking hebben over een gymnastieklokaal zijn sommige groepen 12 - 15 minuten lopend onderweg naar en van de gymles. Niet alleen met mooi weer, maar ook wanneer het regent. We willen ivm de effectiviteit zoveel mogelijk leertijd benutten.

De centralisering van voorzieningen in multifunctionele accommodaties; danwel integrale kindcentra brengt voor de kinderen in dat specifieke gebouw de voorzieningen wel dichterbij, maar niet alle scholen kunnen gehuisvest in een Mfa, danwel IKC; dus voor de overblijvende is er pech, loopafstand, (onderwijs)tijdverlies.

In het voorjaar van 2015 wordt in het kader van het meerjarenperspectief onderwijshuisvesting door de schoolbesturen en de Utrechtse Vastgoed Organisatie in beeld gebracht of er in de stad, of er per wijk voldoende gymlokalen zijn om alle leerlingen in de leeftijd van 6-12/13 jaar 2 x 45 minuten gymonderwijs te geven.

Cijfermatig is dit vast te stellen voor de stad; per wijk. Om knelpunten in beeld te brengen zijn gesprekken over de daadwerkelijke situatie in een wijk tussen medewerkers van UVO en besturen noodzakelijk.

Voorkomen moet worden dat er wel voldoende gymgelegenheid is, maar dat alle kinderen in de wijk van het ene gebouw naar het andere moeten lopen om de afstand tussen school en gymlokaal voor een deel van de kinderen niet te groot te laten worden.

Op basis van die inventarisatie worden oplossingen gezocht voor de wijken Kanaleneiland, Tuindorp en Overvecht.

In het overleg tussen de schoolbesturen/PO raad en de landelijke overheid zijn in een bestuursakkoord prestatieafspraken vastgelegd waaronder ook het streven naar MEER bewegingsonderwijs; mogelijk 3 x 45 minuten per groep per week.

Raadsinformatieavond 10 februari 2015

Gezien het belang van bewegen wil de Katholieke Scholenstichting Utrecht dit als ambitie oppakken. Aangezien de gemeente Utrecht moet zorgen voor voldoende gymnastiekruimte is de vraag of dat dan wel binnen de huidige capaciteit kan?

Daar waar het mogelijk is, zal het niet verboden worden, maar de huidige capaciteit is gebaseerd op de huisvestingsverordening met een MINIMUM norm; 2 x 45 minuten.

De vraag is of de gemeente de ambitie uit wil spreken om bewegingsonderwijs ruimer mogelijk te maken. De eerder genoemde argumenten: meer bewegen, aandacht voor samenspelen, toeleiding naar vrijetijdsbesteding en sportvereniging ook onderschrijft.

In het bestuursakkoord wordt ook de vraag gesteld of 'buiten bewegen' ook tot de mogelijkheden hoort.

Op zich is dat een goede mogelijkheid; al kun je niet altijd deze vorm van bewegen 'onderwijs' noemen.

De ruimte bij een school is niet altijd geschikt; en wil je structureel op een vaste tijd, met een gespecialiseerde leerkracht hieraan aandacht besteden, dan moet je wel zeker over ruimte kunnen beschikken.

Die ruimte en mogelijkheid is vaak beperkt. In het normbudget voor bouwen van een school zit slechts geld voor '30x30 betontegels' een duikelrek en een zandbak.

Aan de andere kant wordt door de gemeente in wijkverband vaak een verzoek gedaan of de speelplaats niet beschikbaar kan zijn als speelruimte voor de kinderen van de wijk.

Op veel plaatsen in de stad is dat (minstens tot 17.00 uur) zo geregeld, dat kinderen spelen op en met de speeltoestellen waar het schoolbestuur de zorg en verantwoordelijkheid voor heeft.

In nieuwbouwsituaties in de wijk Leidsche Rijn wordt in een aantal gevallen de verordening onderwijshuisvesting met de minimum normen voor speelplaatsen gehanteerd voor het bepalen van de buitenruimte. De grens rondom het eigen terrein wordt dan getrokken op de lijn waar de norm van de verordening ophoudt..

Door de groei van scholen (opheffingsnorm/aantal lln) door voor/vroegschoolse educatie, door ouderlokalen, door bundeling van scholen op 1 locatie, blijft er soms niet meer dan die minimale norm voor buitenruimte over.

In de planologische ontwikkeling van een wijk wordt niet de mogelijkheid gezocht om die speelruimte; of de ruimte van een gymnastieklokaal op de locatie mee te nemen. Het past soms niet op de plek.

Ook hier zou het vastleggen van een ambitie; over meer speelruimte rond onderwijsgebouwen; over inrichting van de speelruimte rond onderwijsgebouwen een grote wens zijn. Zonder tijdverlies, meteen buiten je gebouw kunnen spelen en sporten.

Is het overal slecht?

nee; er zijn voorbeelden; goede voorbeelden.

In Lombok/Nieuw Engeland is tussen Schimmelplein en Staringstraat de Villa Novaschool, met een geweldig speelplein en een gymzaal. Een hart in de wijk; met gebruik van en voor de wijk van plein, school en gymlokaal.

In Voorn, Leidsche Rijn is een geweldige locatie rondom de Achtbaan, met speelplein, kunstgrasveld; bouwspeeltuin, gymlokalen.

Het is alleen teveel een toeval-situatie; er zou meer naar deze vormen gestreefd moeten worden vanuit ambitie.

Bij elke school een gymnastieklokaal; een goede buitenspeelgelegenheid zou een goede ambitie zijn voor een gemeente die bewegen belangrijk vindt.

Oplossingsrichtingen:

- Spreek een ambitie uit, die naast de MINIMUM verordening een mogelijkheid geeft om ruimere oplossingen te kiezen waar mogelijk
- Realiseer waar mogelijk een gymzaal bij elk schoolgebouw, geef beheer en exploitatie in 1

Raadsinformatieavond 10 februari 2015

hand met het schoolgebouw

- Zet niet in op grote mfa's of ikc's, want dat levert beheer en exploitatielast en veel verschillende partijen op, die niet op alle plekken vertegenwoordigd kunnen zijn. Kies voor opties die wel overal mogelijk zijn: relatie school, gym, buitenspel
- Overweeg om ruimte in het normbudget bouw van scholen te geven, zodat een speellokaal ruimer neergezet kan worden. Dan kunnen mogelijk door grotere speellokalen ook kinderen van 6/7/8 jaar daar bewegingsonderwijs krijgen, en geef je elke school ook een grotere gezamenlijke ruimte. Beheer en exploitatie is geregeld. Minder groepen hoeven te lopen, de huidige gymnastieklokalen kunnen door meer groepen 9/10/11/12 jarigen gebruikt worden.
- Spreek niet alleen de wens uit dat speelplaatsen van scholen gebruikt worden als speelgelegenheid voor de wijk, maar faciliteer, financier en combineer met wijkruimte. Leg plannen van stadsontwikkeling te verplichting op ruimte te creëren, op te nemen in bestemmingsplannen om toekomstplannen mogelijk te maken.

Remco van Eijkelenborg, Coördinator Vakleerkrachten Gymnastiek van de SPO Utrecht

De situatie op het gebied van bewegingsonderwijs zoals hierna geschetst geldt naar alle waarschijnlijkheid ook voor de andere basisonderwijs besturen in Utrecht. Zij hebben te maken met dezelfde problematiek.

De SPO omvat 34 openbare basisscholen, waarvan 3 speciaal onderwijs scholen. Op alle scholen, op een na, zijn vakleerkrachten gymnastiek werkzaam. De hoeveelheid uren die deze vakleerkrachten bewegingsonderwijs geven wordt bepaald door het aantal kinderen en het aantal groepen dat op school aanwezig is. De meeste vakleerkrachten geven les in de groepen 3 t/m 8.

Al deze lessen worden gegeven door een bevoegd docent. Dit zijn niet alleen maar ALO afgestudeerde leerkrachten maar zijn ook leerkrachten met nog de "oude" bevoegdheid voor het geven van gymlessen of leerkrachten met een post -HBO opleiding "bewegingsonderwijs in de groepen 3 t/m 8".

Als richtlijn wordt op de scholen 2 x 45 minuten bewegingsonderwijs aangehouden, De omkleed -en douche tijd zit daar bijna altijd bij in. Die 2 keer 45 minuten is niet op alle scholen mogelijk vanwege verschillende redenen:

- Op de OBS Koekoek, Wezerdreef, Voordorp moet er ver en/of via een gevaarlijke weg gelopen worden. Hemelsbreed ligt de gymzaal bijna altijd binnen de wettelijke norm hier in Utrecht. Gekozen wordt dan ook om de uren aan elkaar te plakken en er gemiddeld 60 minuten overblijft om bewegingsonderwijs te geven, dit gebeurt een keer in de week. De andere 30 minuten zijn looptijd.
- Op een aantal plekken is de accommodatieruimte een probleem, hiermee kampen bijvoorbeeld OBS Tuindorp, Waterrijk, Laan van Puntenburg, Klein Dichter en een aantal scholen rondom Wittevrouwen. Mocht de zaal aan de Marco Pololaan 521 dicht gaan, waar sprake van is, dan krijgen we daar ook een uitdaging.

Er is in die gebieden misschien wel in het totaal genoeg ruimte, zoals aangegeven in de antwoorden van het college, maar doordat de accommodaties zo vol zitten kan er niet geschoven worden met bewegingsonderwijsuren van de vakleerkrachten. Zij geven immers vaak les op meerdere scholen. Gekozen wordt dan om de uren in te korten naar 2x 40 of zelfs 2x 35 minuten. Ook wordt de speelzaal van de school veel gebruikt door groepen 1,2,3 en soms ook 4, terwijl groepen 3 en 4 in een gymzaal behoren te gymmen.

De SPO wil graag meedenken om de bewegingsonderwijs lessen uit te breiden. Een van de mogelijkheden is het verlengen van de bewegingsonderwijstijd naar 2 keer 60 minuten. Er wordt onderzocht in hoeverre de scholen bereid zijn om hieraan tegemoet te komen. De scholen krijgen dan wel te maken met een aantal feiten.

Raadsinformatieavond 10 februari 2015

- De accommodatie is nu al niet voldoende om op alle scholen 2 keer 45 minuten les te geven. Bij 2 keer 60 minuten zullen er meer plekken komen waar de accommodatie niet toereikend meer is. UVO geeft aan dat er voldoende ruimte is maar de feiten geven aan dat er op een aantal scholen te weinig gymaccommodatietijd beschikbaar is. De scholen hebben dit echter intern en creatief opgelost waardoor het lijkt alsof er geen probleem is (zie hierboven)
 - De aanwezigheid van bevoegde leerkrachten gaat een probleem geven. Er zijn weliswaar op dit moment voldoende ALO afgestudeerde vakleerkrachten beschikbaar maar het is de vraag of de scholen wel de keus willen maken voor een ALO afgestudeerde of iemand met de post HBO bewegingsonderwijs 3 t/m 8. Deze mensen kunnen immers op meer plekken in de school worden ingezet en juist deze groep is niet ruim voorhanden.
- Duidelijk is ook dat het niet alleen maar gaat om geld. Ook zal er door de school een keuze gemaakt moeten worden of men bereid is om 30 minuten van andere vakken af te halen en deze in bewegingsonderwijs te investeren. Als de gymlessen van 2 keer 45 minuten naar 2 keer 60 minuten verhoogd worden, dan zal er tijd van andere vakken af moeten. Op dit moment zijn er een aantal vakken die een hogere prioriteit hebben bij de scholen, dat vereenvoudigd de keuze voor uitbreiding gymnastiek niet. Daarnaast moet de keuze gemaakt worden of je voor deze extra uitbreiding ALO geschoolde vakleerkrachten wilt aanstellen of ander bevoegd personeel.
- Het idee dat er ook gymlessen op het plein of in een nabij gelegen park gegeven kan worden om het accommodatie probleem te tackelen lijkt leuk. Maar spelen buiten is niet gelijk aan gymlessen, je moet van een gymles inhoudelijk meer verwachten. Dat neemt niet weg dat een aantal keren per jaar buiten gymmen mogelijk moet zijn.
- Het is erg belangrijk dat de bewegingsonderwijstijd in het basisonderwijs uitgebreid gaat worden. De 2 keer 45 minuten van nu zijn onvoldoende. Om deze uitbreiding te kunnen realiseren zullen schoolbesturen, scholen en overheid de handen ineen moeten slaan. We zijn al veel te lang bezig met het realiseren van deze uitbreiding. De uitbreiding kan er alleen komen als scholen keuzes maken en de overheid financiële middelen toezeggen.